

*Kto stratil majetok, nestratil veľa
Kto stratil slobodu, stratil mnoho
Kto stratil vieru, stratil všetko*

SVEDECTVO

ročník 21
marec 2011 **3**
cena 0,60 €

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

*Arpád Tarnóczy:
Videl som ukrutnosti
komunizmu*

*Oživme vieru v rodinách
Vdp. Viktor Olos*

*Moja „naj“ kniha
Eva Laucká*

*V Černej spomínali
Kazimír Krivoš*

*Dovolíme rozložiť štát?
Mikuláš Tóth*

Vopred d'akujeme
Aj tento rok sa môžete rozhodnúť darovať 2% dane z príjmu na činnosť našej organizácie.
Naše údaje:
Názov: Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja
Sídlo: Obchodná č. 52, 811 06 Bratislava
Právna forma: Občianske združenie
Identifikačné číslo prijímateľa (IČO): 00679879
**Ďakujeme za Vašu priazeň,
Politickí väzni ZPKO**

V čísle

Arpád Tarnóczy: Videl som ukrutnosti komunizmu	2 - 3
Život nie je reality show Eva Hromjaková	3
Slovenskí sudcovia bez minulosti Eva Hromjaková	4
Vtedy na úpravni Ivan Masár	6
Oživme vieru v rodinách Vdp. Viktor Olos	7
Na začiatku bolo memorandum	8
Moja „naj“ kniha Eva Laucká	9
V Černej spomínali Kazimír Krivoš	10
Roľníci v dobe socializmu Jozef Kršek	11
Dovolíme rozložiť štát? Mikuláš Tóth	12
Má tri hroby Jaroslav Plávka	13
Autentický dokument	16

SVEDECTVO, mesačník Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka: Ing. Eva Hromjaková.

Redakčná rada: P. Bielik, Ing. E. Hromjaková, V. Jablonický, E. Laucká, V. Magdolen, I. Mrva, P. Mulík, A. Malacký.

Adresa redakcie: **811 06 Bratislava, Obchodná 52**

Telefóny: **02/5263 8156**

Fax: **02/5296 4610**

Cena 1 výtlačku: 0,60 €

Celoročné predplatné: 7 €

Predplatné pre zahraničných abonentov: 45 USD, vrátane poštovného.

Číslo účtu v Ľudovej banke:

4000128109/3100.

Registračné č.: 508/91. EV: 3851/09.

Tlač: ART&PRESS s.r.o.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

príspevky: grosling1@stonline.sk

www.pv-zpko.com

MATERIÁLY uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

ARPÁD TARNÓCZY: VIDEL SOM UKRUTNOSTI KOMUNIZMU

Koncom marca uplynie pätnásť rokov od prijatia zákon a o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Návrh zákona predložil do Národnej rady SR vtedajší poslanec Arpád Tarnóczy. Mnohí poslanci ho neprívali s nadšením. Mnohí donedávna zastávali vysoké stranické posty, keď ich Arpád Tarnóczy vyzval odsúdiť režim, ktorý sa krvavo poráтал s jeho odporcami.

• Prečo ste sa rozhodli podať návrh zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému?

- V päťdesiatych rokoch som bol

Arpád Tarnóczy

Foto: archív

vážnom na Pankráci a dostal som sa do tzv. transport party. Pozostávala z mladistvých, ktorí z popravniska a vyšetrovne ŠtB odvážali na cintorín v Dáblíciach vrecia s mŕtvymi telami. Ukladali sme ich do vykopanej ryhy. Bohužiaľ nikdy sa nám nepodarilo zistiť, o koho ide. V nejakých filmoch som videl, že mŕtvym na palec nohy priväzovali cedulku s menom. Ale v týchto vreciach sme ani na jednom mŕtvom nenašli nič, čím by sme ho identifikovali. Tam, na tých veľkohroboch, som si dal záväzok, že ak mi Pán Boh pomôže a ja budem môcť niekedy vydať svedectvo o tom, tak to urobím. A podľa možnosti také, ktoré by malo dosah na celú republiku. Môj záväzok bol dôvod, prečo som veľmi chcel,

aby sa zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému stal skutočnosťou.

• Aká bola spoločenská atmosféra a politická vôľa prijať takýto zákon?

- V roku 1990 sa mnohí straníci báli, ale možno vo vrecku ešte mali schované legitimácie. V roku 1996 sa už nebáli a bol by som sa aj stavil, že z tých 150 poslancov tam bola určite vysoko nadpolovičná väčšina bývalých členov komunistickej strany.

• Napriek tomu zákon prešiel.

- Prešiel, ale nie ľahko. Oponentom bol dokonca docent práva a podobné právnické veličiny. Mal som čo robiť, aby som ubránil svoj záväzok mŕtvym. Veľmi mi pomáhal poslanec NR SR Peter Brňák, zbehlý v justícii. Zorientovali sme sa a povedali sme, ak voľakto páchal zločiny vedome, alebo na nariadenie, tak to bol organizovaný zločin. A organizovaný zločin sa nepremičuje v celom svete. A to bol pravdepodobne dôvod, prečo zákon aj proti vôli veľkej časti zákonodarcov prešiel. Bohužiaľ, nehlasovali zaň aj niektorí moji priatelia, z čoho som bol veľmi sklamaný. Na konci som sa poďakoval, myslím, že som sa modlil Otčenáš. Priznám sa, že som mal slzy v očiach. Lebo podarila sa vec i napriek snahám všetkých, ktorí mali úmysel zmarifik návrh tohto zákona.

• Ako reagovala strana reformovaných komunistov?

(Pokračovanie na strane 3)

Na titulnej strane: Pamätník vo vestibule Národnej rady Slovenskej republiky na počesť prijatia zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému z marca 1996.

Foto: archív

(Pokračovanie zo strany 2)

- Jasne odsúdila prijatie tohto zákona, navyše docent práv to ešte považoval aj za svoju právnickú prehrú. Veď ja som bol v právnych otázkach laik. Prežil som tri vyčerpávajúce a vôbec nie jednoduché dni za pulťom rokovacej sály parlamentu. Tri dni, a stále som myslel na tých vo vreciach, zahrabaných na d'áblickom cintoríne. Bolo to ich víťazstvo.

• **Až tri dni trvala rozprava k takému jednoduchému návrhu zákona?**

- Áno, na tretí deň sa hlasovalo o navrhnutých zmenách. Bolo ich dosť, takže aj veľa hlasovaní o každom návrhu. Naši oponenti sa usilovali rozkúskovať a zneprehľadniť návrh, aby sme sa v ňom nakoniec stratili. Taká bola ich stratégia. Pritom žiadna z parlamentných strán neprišla s jasným stanoviskom, že je za zákon.

• **Ani kresťanskí demokrati?**

- Ani tí. Žiadal som o pomoc a radu aj vtedajšieho predsedu KDH Jána Čarnogurského, lebo tých zmien

a doplnkov, ktoré prešli na návrh poslancov bolo veľmi veľa. Vydržal do jednej v noci, potom mi povedal, že ráno bude rokovanie klubu, uvidí sa, či poslanci za KDH návrh zákona schvália. To bolo pre mňa väčšie sklamanie, ako odmietavý postoj kryptokomunistov. Od nich som to očakával, od KDH nie.

• **Sú podobné zákony aj v iných postkomunistických štátoch?**

- Viem o tom, že v Česku pripravujú takýto základný zákon, najnovšie aj zákon, ktorý by mal vyriešiť problém, ako oceniť politických väzňov a spravodlivo postihnúť predstaviteľov minulého režimu. Takýto zákon už majú Poliaci.

• **Vy ste o takom zákone neuvažovali?**

- Uvažovali, lebo zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému neriešil finančné otázky. V paragrafe 6 :“Zmiernenie niektorých krívd spáchaných na odporcoch režimu a na osobách, ktoré boli postihnuté jeho perzekúciami,

upraví osobitný zákon, “ sa ukladala povinnosť zákonodarcom prijať takýto zákon. Až v roku 2002 prijal parlament zákonnú normu o odškodnení všetkých kategórií obetí komunistického systému, v zmysle paragrafu 6 zákona č.125/1996. Bol to významný krok k vysporiadaniu sa s komunistickou minulosťou. Za veľmi významný tiež považujem zákon o protikomunistickom odboji poslanca Ivana Šimka, prijatý v NR SR v roku 2006. Ale, bohužiaľ, tak ďaleko, ako idú v Česku, sme sa zatiaľ nedostali. Napríklad k návrhu na zrušenie komunistickej strany.

• **V čom vidíte význam svojho zákona?**

- Zhodnotil a morálne odsúdil dobu komunistickej éry. A všetkých, ktorí reprezentovali tento systém. Na súde je doklad, ktorý oficiálne, zákonom odsúdil tento režim ako amorálny a protiprávny. Takže akékoľvek odvolávanie sa, že veď to bolo dobré, je porušením zákona.

Eva Hromjaková

SLOVO SVEDECTVA

Život nie je reality show

Ked' sa zamyslíme nad realitou dnešného sveta, motto nášho časopisu akoby doň ani nepatrilo. Majetok. Akú úlohu zohráva v dnešnom konzumnom svete? Známý finančný špekulant George Soros uprednostňuje úspech pred čestnosťou a cnosťou, lebo ten vraj získava úctu ľudí. A úspech, to sú predovšetkým peniaze, majetok. Nemusíme však ísť ďaleko do sveta, aj okolo seba vidíme úspešných ľudí zrodených na podvodoch kvôli majetku. Historické texty však dávajú za pravdu tým, ktorí tvrdia, „kto stratil majetok, nestratil veľa“. Zlaté teľa nie je cesta, je pohlúpenie.

Správy zo sveta denne prinášajú informácie o krviprelievani za slobodu. Írski muži dokázali hladovať až na smrť, aby vyzdorovali zjednotenie štátu. Vieme si predstaviť takúto obeť za vlasť na Slovensku? Asi nie, keď sa ešte aj po osemnástich rokoch existencie samostatného štátu dokážeme deliť na tých, čo vlastný štát chceli a na tých, čo ho odmietali! Keď ani v kostoloch si nedokážeme pripomenúť výročie vzniku štátu, keď biskup sa musí novinárovi ospravedlňovať za to, že dal vyzváňať na zvonoch 1. januára 1993. „Kto stratil slobodu, stratil mnoho.“

V dnešnom svete je nemoderné byť veriacim človekom. Akoby viera znamenala tmárstvo, spiatocnosť, čosi čo nepatrí do 21. storočia. Uznávaný slovenský fyzik Július Krempaský však tvrdí, že keby sme všetko o svete vedeli, viera by nemala zmysel. Ani najzarytejší ateista nie je bez viery, jeho viera sice nie je totožná s vierou kresťanov, ale existuje. Inak by sa jeho život posunul na úroveň zvierat. „Kto stratil vieru, stratil všetko.“

Vydávať svedectvo o dnešnej dobe má zmysel. Hoci aj preto, aby sme nežili vo virtuálnej realite, vytváranej médiami. Cielene sugerujú Slovákom obraz národa bez minulosti, lebo, ako napísal najznámejší nemecký moderátor Peter Hahne: „Keď nevieš, odkiaľ prichádzaš, nemôžeš ani vedieť, kam ideš.“ Agresívny neoliberalizmus nepotrebuje kresťanov, nepotrebuje spoločenstvo solidárnych ľudí.

Éra komunizmu sa skončila, ale utrpenie ľudí pokračuje. Surový kapitalizmus dávno nie je v záujme ľudí. Myslitelia, najmä z USA, upozorňujú na jeho ničivé, ba až genocídne dôsledky. Pociťujeme ich aj na Slovensku. Reformy, ktoré mali priniesť vyššiu životnú úroveň, priniesli uťahovanie opaskov pre väčšinu, a stále väčší počet ľudí strednej triedy sa prepadá do chudoby. Život nie je reality show. Svedectvo má o čom svedčiť. Aj dnes.

Eva Hromjaková, šéfredaktorka

SLOVENSKÍ SUDCOVIA BEZ MINULOSTI?

„Neviem si predstaviť, aby pod našimi rozsudkami boli podpísaní komunisti“, reagoval predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy na správu, že na zverejnenie zoznamu sudcov, ktorí boli pred rokom 1989 členmi KSC, zatiaľ ministerstvo spravodlivosti nepristúpi. **„Za našu organizáciu politických väzňov musím protestovať proti tomu, aby sa verejnosti neposkytli informácie, na ktoré má právo. Totalitná moc fungovala na princípe organizovaného zločinu a dobrovoľné prihlásenie sa k členstvu v KSC považujem za prihlásenie sa k organizovanému zločinu,“** povedal Tarnóczy.

Návrh zverejniť mená sudcov s komunistickou minulosťou predložili poslanci OKS. Napriek tomu, že ministerka Lucia Žitňanská to považuje za legitímny krok, lebo „u ľudí to stále rezonuje ako problém“, povedala: „V súčasnosti nemám právny základ na to,

aby som takéto informácie zverejnila“.

Česká verejnosť sa celkové údaje o komunistickej minulosti predstaviteľov domácej justície dozvedela 7. januára tohto roku. Stalo sa tak na základe minuloročného nálezu ústavného súdu, podľa ktorého má verejnosť právo vedieť, či ten-ktorý sudca bol pred rokom 1990 členom komunistickej strany. Na zozname bolo 618 sudcov a 359 štátnych žalobcov, ale ako sa neskôr ukázalo, niektoré mená chýbali a štyri boli navyše. Dve mená na vlastnú žiadosť sudcov doplnili. Český ústavný súd v náleze poukazuje aj na slovenský zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému a opiera sa tiež o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva v spore Lubomíra Feldeka so štátom. Okrem iného sa v ňom konštatuje, že **„údaj môže slúžiť ako prostriedok ochrany účastníka konania vzhľadom na základné právo na nezávislého**

a nestranného sudcu“. V prípade súdneho sporu politických väzňov by mohlo ísť o námietku zaujatosti sudcu, ak bol členom komunistickej strany.

Denník Sme na základe infozákona požiadal ministerstvo spravodlivosti o zoznam sudcov, bývalých komunistov, rezort však reagoval: „Požadované informácie nie sú k dispozícii.“ České ministerstvo spravodlivosti vychádzalo z podkladov, v ktorých po novembri 1989 evidovali politickú príslušnosť kandidátov na funkciu sudcov. Neskôr sudcovia podpisovali čestné vyhlásenie. Šéfovia krajských súdov na Slovensku sa nechcú k tejto otázke vyjadrovať.

Eva Hromjaková

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

- Predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy zastupoval našu organizáciu pri príležitosti privítania nového roka v Dóme sv. Martina. Pri tejto príležitosti sa kontaktoval so zástupcami diplomatického zboru na Slovensku a na pozvanie J.E. arcibiskupa Stanislava Zvolenského sa zúčastnil na slávnostnom obede, za prítomnosti prezidenta SR Ivana Gašparoviča s manželkou.

- Vedenie PV ZPKO poverilo dokumentaristu RNDr. Petra Bielika zabezpečiť internetovú stránku zväzu v spolupráci s Kazimírom Krivošom a Františkom Bednárom zo Svetového združenia bývalých politických väzňov tak, aby zodpovedala štandardným požiadavkám organizácie.

- Predseda a podpredseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy a Anton Malacký sa ako členovia Správnej rady ÚPN zúčastnili na jej zasadnutí a do zápisu doplnili svoje návrhy.

- Predseda a podpredseda PV ZPKO sa kontaktujú s Ministerstvom obrany SR – brigádnym generálom Ing.L.Hábrlom - vo veci prerokovania otázky zaradenia PV ZPKO na úroveň III. odboja a zosúladenia ich statusu s II. odbojom SNP.

- V pravidelnej diskusnej relácii Kontakty Slovenského rozhlasu sa 22. februára zúčastnil predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy. Témou relácie bol Február 1948.

- O možnostiach poskytovania dotácií pre Politických väzňov ZPKO ministerstvom obrany rokovali so zástupcami rezortu A. Tarnóczy a A. Malacký. Keďže zo zákona poskytuje ministerstvo dotácie len vojnovým veteránom, predstavitelia ministerstva obrany vyzvali predsedu správnej rady ÚPN I. Petranského, aby navrhol riešenie pre politických väzňov. Žiaľ, na stretnutie sa nedostavil. Vedenie PV ZPKO informovalo zástupcov rezortu obrany, že zásadný nesúhlas so zadelením politických väzňov do kategórie vojenských veteránov vyslovili a žiadali partizáni z II. odboja.

Inšpirácia z Česka

Dokumentarista Peter Bielik požiadal Petra Gazdíka, predsedu poslaneckého klubu TOP 09 českého parlamentu o návrh zákona, ktorým sa odoberajú isté výhody bývalým predstaviteľom komunistickej strany a ušetrené prostriedky poskytujú ich obetiam, bývalým politickým väzňom. Bielik v liste

poslancovi vyslovil radosť slovenského združenia politických väzňov z tejto správy a informoval ho, že v Slovensku „je ešte väčší rozdiel medzi výhodami bývalých katov a diskrimináciou ich obetí“, takže „máme veľký záujem o podanie podobného zákona, a to čím skôr“.

redakcia

Mons. Ján Sokol

Foto: archív

Kto si spomenie?

Náramne senzáčný objav priniesla televízia JOJ 28. decembra 2008. V rámci hlavnej spravodajskej relácie, ako prvú správu odvysielala reportáž o prevode cirkevných pozemkov, v ktorej odznili okrem iného aj tvrdenia o tom, že vtedajší arcibiskup Trnavskej arcidiecézy Ján Sokol, obdaroval sám seba prepisom obrovských pozemkov z vlastníctva Trnavskej arcidiecézy na svoju nadáciu.

Takmer po dvoch rokoch dostal Mons. Ján Sokol list od konateľa spoločnosti MAC TV s.r.o. Mgr. Richarda Flimela, v ktorom sa uvádza: **„Po preverení relevantných podkladov bolo zistené, že v reportáži uverejnené informácie o Vašom obohatení, neboli pravdivé.“** Nasledovalo ospravedlnenie „za všetky negatívne následky, ktoré biskupovi spôsobilo odvysielanie reportáže“.

Reportáž o biskupovi Sokolovi dlho rezonovala vo verejnosti a postarala sa nielen o pošpinenie jeho povesti, ale aj o naštartenie dôvery voči predstaviteľom Cirkvi. Kto si po dvoch rokoch spomenie, že to, čo ho tak vyrušilo a naladilo proti Cirkvi, bola čira lož?

redakcia

MAĎARSKÝ ÚTOK NA SLOVENSKO V ROKU 1939

V marci 1939 sme dostali správu, že maďarské vojská postupujú od Užhorodu k Sobranciam. Boli sme z toho šokovaní, lebo to nikto nečakal. Maďarsko bolo prvý štát, ktorý nám gratuloval k vzniku Slovenského štátu, tak prečo práve Maďari na nás útočia?

Maďarská vláda sa neuspokojila s územím, ktoré jej prisúdilo Nemecko a Taliansko v novembri 1938. Spolu s Nemeckom čakala na príležitosť, aby sa podieľala na rozbití ČSR. Keď Hitler v marci 1939 vymazal ČSR z mapy Európy, Maďari za pomoci Nemecka a Poľska plánovali nastoliť svoju nadvládu nad územím východného Slovenska a na Podkarpatskej Rusi.

Nastolenie nadvlády Maďarov na východnom Slovensku však narazilo na viaceré prekážky: odpor autonómnej vlády, obyvateľstva, ako aj mocenské záujmy Nemecka o Slovensko. Maďari obsadili Podkarpatskú Rus a tým sa im otvorila cesta na východné Slovensko. Maďarská propaganda tvrdila, že východné Slovensko je etnicky, hospodársky, rečovo i spoločnou históriou bližšie k obyvateľstvu Podkarpatskej Rusi ako k Slovensku. Hitler súhlasil s týmto útokom, lebo chcel Slovensko zaviazať zmluvou o ochrane hraníc. A tak sa stalo, že maďarský honvédi prekročili slovenské hranice do hĺbky 10 – 15 km ráno 23. marca 1939 s bielou zástavou a tvrdili, že slovenská vláda s ich postupom súhlasí. Pritom iba využili príležitosť, keď československá armáda prestala existovať a mladá slovenská armáda sa iba začala formovať.

Ďalším propagandistickým heslom maďarskej vlády bolo, že mierová konferencia v Paríži neurčila definitívnu hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou. Stratégia maďarskej vlády bola aj v tom, že neoznámila slo-

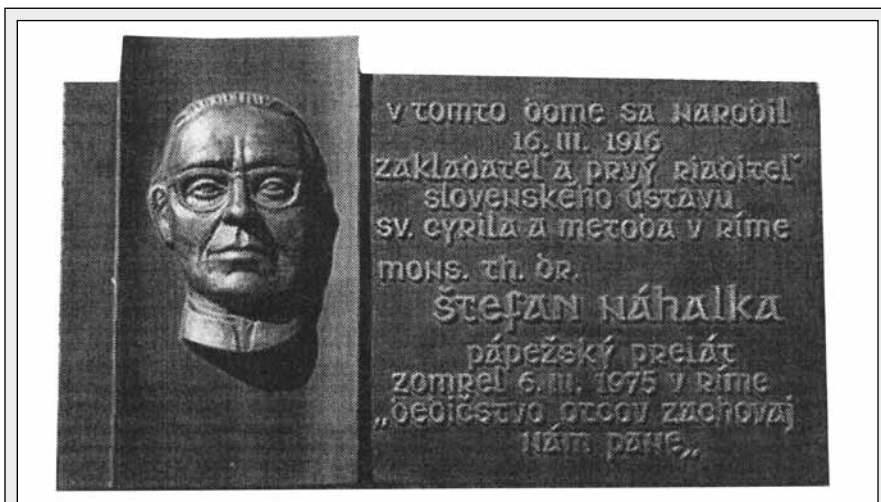
venskej vláde ďalšie svoje nároky na slovenské územie. Maďarsko konalo v rozpore s princípmi medzinárodného práva a proti základným pravidlám vo vzťahu medzi obidvoma štátmi, ku ktorým sa Maďarsko zaviazalo 15. marca 1939 pri uznaní Slovenského štátu de jure.

Útok maďarských vojsk na území Slovenska sa začal od Malého Berезného smerom na Ubľu a Sninu. Druhý útok smeroval od Užhorodu na Sobrance a Michalovce, a tretí útok od Veľkých Kapušian na Michalovce. Prvé útoky slabo vyzbrojené slovenské jednotky nevydržali a ustúpili. V priebehu dvoch dní ministerstvo národnej obrany zorganizovalo protiútok, v ktorom sa vyznamenali slovenskí letci. Maďari 24. marca 1939 bombardovali Spišskú Novú Ves, kde bolo sústredených niekoľko lietadiel, aby oslabili silu slovenského letectva. Slovenská vláda protestovala a vyzvala Budapešť, aby stiahla svoje jednotky z územia Slovenska, ale Maďari túto požiadavku ignorovali a dokonca sa vyhrážali ďalšou agresiou. Pre odpor Slovenska a na zárok Nemecka museli Maďari ďalšie útoky proti Slovensku zastaviť. Ďalším nezmyslom

ich propagandy bolo, že slovenské obyvateľstvo víta maďarských vojakov ako osloboditeľov, hoci v skutočnosti išlo o pravý opak. Slováci ich pokladali za votrelcov.

V dôsledku toho 26. marca 1939 obidve strany vyhlásili prímerie a začali rokovať v Budapešti, hoci prestrelky na hraniciach ešte trvali. Slovenská vláda žiadala, aby Maďarsko stiahlo svoje jednotky z územia Slovenska. Nemecko na túto požiadavku odpovedalo, aby sa Slovensko vzdalo okupovaného územia, hoci sa hromadne hlásili dobrovoľníci do armády brániť mladý Slovenský štát. Vtedy vláda v dôsledku záchranu štátu sa vzdala okupovaného územia. Bol prijatý protokol 4. apríla 1939 a Slovensko po vojenskej agresii Maďarska, muselo odstúpiť Maďarsku vyše 1050 km² zo svojho územia so 40 tisíc obyvateľmi – Slovákmi, Rusínmi a Ukrajincami. Táto agresia trvala iba pár dní a do histórie slovenského národa sa zapísala ako malá vojna. Bez jednoty národa mohla mať aj malá vojna nedozierne následky. Ako len nám dnes chýba jednota...

Ing. Juraj Bodnár
Rožňava

REKTOR ŠTEFAN NÁHALKA

V Liptovskej Tepličke sa 16. marca 1916 narodil významný predstaviteľ slovenského kultúrneho a duchovného života Štefan Náhalka. Teológiu vyštudoval v Ríme. U biskupa Vojtaššáka pôsobil ako tajomník a profesor teológie v Teologickom ústave v Spišskej Kapitule. Po zaistení biskupa Vojtaššáka sa dva roky skrýval a v roku 1953 ušiel do Rakúska a Talianska. Mal veľký podiel na vybudovaní Slovenského ústavu sv.

Cyrila a Metoda v Ríme a stal sa jeho prvým rektorom. Redigoval viaceré časopisy a do mnohých prispieval. Bol integrujúcou osobnosťou Slovákov v emigrácii. Zomrel 6. marca 1975 v Ríme.

Na snímke busta Štefana Náhalku na jeho rodnom dome v Liptovskej Tepličke.

redakcia
Foto: archív

BIELE MIESTA UČEBNÍC

Cirkevná škola v Žiari nad Hronom nemá žiadne učebnice zmiňujúce sa o ukrutnostiach komunistického režimu v 50-tych rokoch minulého storočia. Požiadali preto okresnú pobočku PV ZPKO, aby deťom prostredníctvom besied priblížila toto obdobie. V januári sa v škole uskutočnilo stretnutie s Margitou Zimanovou, ktorá na životných osudoch známych rodín z tohto regiónu priblížila školákovi nástup komunizmu. Škole venovala nahrávky a písomné svedectvá z tohto obdobia.

PV ZPKO Žiar n/Hronom

ZASLÚŽIA SI PAMÄTNÚ TABUĽU

Dvaja učitelia zo Spišského Podhradia, Ján Mačuga a Róbert Zubaľ doplatili na vlastných spoluobčanov. Rád si na

Ján Mačuga

Róbert Zubaľ

nich spomínam, učili aj mňa na strednej škole.

V roku 1990 vyšla ilustrovaná Kronika mesta Spišské Podhradie od Františka Žifčáka, ktorá je veľavravným svedectvom ľudskej zloby.

Bezpečnostná služba NKVD sídlila v dnešnej budove Mestského úradu, kde ich „obsluhovali“ miestni udavači a udavačky. S ich pomocou sa začalo zatýkanie a deportácia, najskôr do väznice v Levoči a odtiaľ na Sibír. Zatknutých viedli sovietski samopalníci ako zločincov. Protizákonne a násilne. NKVD a jeho smutne známa

SMERŠČ odviekla na Sibír holiča Jána Macka, učiteľov Róberta Zubaľu, Jána

Mačugu a Andreja Šútoru, Vojtecha Ľacha, maloroľníka Jána Kukoľa, policajta Štefana Teliščáka a Michala Labudu, obchodníkov Oskara Lukáča a Jozefa Friča, študenta Jozefa Dindu a ďalších nevinných ľudí mesta. Mnohí sa už nikdy zo Sibíri nevrátili. Nikto sa im za príkorie neospravedlnil.

V homílii za obeťami odzneli slová o ľuďoch s falošným pokojom svedomia. Adresoval by som ich tým udavačom a udavačkám v Spišskom Podhradí, ktorí poslali inteligenciu mesta na smrť do sovietskych baní. Tam ich palicami na smrť ubili komandíri v sovietskych uniformách.

V meste nejestvuje pamätná tabuľa so zoznamom obyvateľov, ktorých v roku 1945 deportovali do Sovietskeho zväzu. Azda prišiel čas, aby sme im aspoň týmto spôsobom vzdali úctu.

Emil Mind'áš

V TEDY NA ÚPRAVNI

Len malý pohľad na jedno z mnohých pracovísk na Jáchymovsku, pri šachte Eliáš. Bola to úpravňa. Pracoval som tam niekoľko týždňov a okrem mnohých tam robil aj môj priateľ Ferko Munk z Piešťan. Bol podstatne starší než ja, pripomínal som mu viac syna, stal som sa mu oporou.

Do úpravne sa dovážal rádioaktívny materiál z rôznych šacht (aj uhoľných). Mlel sa v guľových mlynch. Potom ako piesok išiel na také mierne naklonené skoby s vodorovnými rýhami. Trasľavým pohybom stolov a prúdom vody sa vyplavoval ľahší piesok a ťažký urán sa v spodných rýhach chytal do barelov. Bol to vlastne spôsob rýžovania premývaním vodou.

Výsledný produkt - urán - sa potom sušil, sypal do barelov a odvážal. Neskôr sa už nedával do barelov, nakladal sa do nákladných áut a odvážal niekde na ústredie, kde sa zrejme nakladal do vagónov a odvážal. Autá boli plné dier a urán sa z nich sypal na všetky strany, takže cesty boli vystlané vysoko rádioak-

tívnym materiálom.

V tom čase noviny aj rozhlas priniesli správu, že bola vypustená družica so psom Lajkou na palube. Ľudia pozerali na oblohu, či tú raketu neuvidia. Počul som, ako strýko Ludvo Hrdlička (roľník z Lanžhota) rozprával starému pánovi Hanušovi, že ju videl, a dušoval sa, že letela rovno nad táborom a ten pes strašne štekal. Starý pán Hanuš bol statočný dobrosrdečný človek, povoláním mäsiar odkiaľsi z Čiech. Nevieť koľko rokov bol zatvorený, no prežil to. Keď však vyšiel na slobodu nevydržal podlosť, ktorú na ňom páchali, a zobral si život.

Ja som tomu všetkému akosi neveril, lebo keď som videl technickú úroveň strojov a stolov, ktoré oddeľovali ťažký urán od piesku, ako boli všelijakými drôtmí pozväzované, len aby sa nerozpádli, ako z nich vypadávali skrutky, nemohol som uveriť, že by niečo také, čo nemohlo stáť na zemi, mohlo lietať aj okolo zeme. Preto som sa na oblohu radšej ani nepozeral. Veď toľkokrát nás vo všetkom klamali...

Jedným z tých, ktorí tu pracovali bol aj starší pán Alexander Prokop. Mal starozitníctvo v Prahe na Václaváku. Vzdelaný, kultivovaný pán, ktorý kúsok života prežil v Leningrade aj v Paríži. Dokázal pútavo rozprávať nielen o krásach týchto miest, ale aj o histórii a umení.

Keď však spomínam úpravňu, nemôžem zabudnúť na jedného slovenského chlapca. Materiál do úpravne sa dovážal z rôznych šacht a sypal sa do bunkru, kdesi pri vchode do ohrady šachty. Odtiaľ sa dlhými pásmi dopravoval na miesto spracovania, teda do úpravne. Stalo sa, že pri čistení pás zachytil ruku tomuto slovenskému chlapcovi a vytrhol mu ju aj s ramenom. Aký bol jeho ďalší osud, neviem. Viem len, že v Jáchymove, či v hĺbinách, alebo na povrchu, na každom pracovisku okrem žiarenia číhalo na vážňov mnohoraké nebezpečenstvo. Nevieť, kde ľudia brali toľkú silu, aby dokázali prežiť aj toto peklo na zemi.

Ivan Masár, Trenčianska Teplá

Homília člena Regionálnej pobočky PV ZPKO v Ružomberku Vdp.Viktora Olosa na sv. omši, ktorú slúžil pri príležitosti pietnej spomienky na dôstojného pána Bohuslava Pikalu v Bobrovci, v novembri 2010.

OŽIVME VIERU V RODINÁCH

V tejto sv. omši chcem spomínať na všetkých, ktorí zahynuli pri pokuse o útek cez ostnaté drôty, na tých, ktorých utkli pri vyšetrovaní, ktorých odsúdili a popravili. Dňa 2.novembra sme zapálili sviece na hrobch, alebo pri hlavnom kríži na cintoríne za tých, ktorých popravili, spálili a ich popol rozsypali do prírody. Takéto zločiny má na svedomí komunistický režim. Siahnem trochu do spomienok na dni, ktoré som zažíval ako väzeň v tábore Vojna v okrese Píbram.

Písal sa rok 1956. Maďarsko sa prebúdzalo k slobode a aj v našom tábore Vojna sa začali správať bachari trochu ľudskejšie. V júni, v júli a v auguste táborový rozhlas hlásil skoro každý týždeň mená 5-8 muklov, ktorí zajtra nenastúpia do práce. Z Karlových Varov prichádzal krajský prokurátor a každému predvolanému dal otázku: „Chcete ísť domov?“ „Viete, kde budete pracovať?“ „Nájdeme vám prácu my, alebo sa pokúsite nájsť si ju sami?“ Keď sme sa na druhý deň vracali z rannej zmeny, našli sme po nich už len prázdne postele. To nás naplnilo nádejou, že náš návrat domov sa blíži.

Pri piatom alebo šiestom oznámení táborový rozhlas ohlásil aj meno kňaza Štefana Baláža, ktorý bol odsúdený v jeseni 1949 na 11 rokov žalára, pretože splnil rozkaz pápeža Pia XXII, aby tým, ktorí aktívne bojujú proti cirkvi odmietli dať rozhrešenie, ak nesľúbia, že prestanú bojovať proti katolíckej cirkvi. V ten večer sa mnohí prišli rozlúčiť so Štefanom. Priali mu slobodu, ale zároveň prejavili strach, čo bude s nimi, keď v tábore nebude kňaza.

Štefan vyzliekol svoje nohavice a ponúkol ich väzňovi, ktorému z nohavíc trčali kolená. Vojenskú šálku daroval ďalšiemu, daroval aj teplú košelu a spodky, ba i teplé onucky. Tieto predmety si kúpil za táborové peniaze, veď nefajčil ani nepopíjal kávičku.

Na druhý deň, keď sme sa vracali z rannej zmeny, sme v tábore zazreli Štefana v dlhom rade s komisnými šálkami a otrhanými nohaviciami ako ide po večeru. Niektorí z nás nešli po večeru, ale čakali na

Štefana s otázkou: „A čo? Prečo ťa neprepustili?“ No a Štefan opísal ako mu krajský prokurátor dal otázku, či chce ísť domov, ale hneď dodal: „To všetko záleží len na vás, prepustíme vás hneď, ak nám povieťe meno toho, ktorý vám nosil víno a hostie.“ Štefana už asi tri razy volali na veliteľstvo a tam mu ukázali eucharistiu zabalenú v cigaretovej papieriku. Posmievali sa mu, že verí, že v tom chlebe je Všemohúci Boh. Štefan prokurátorovi povedal: „Ja som katolícky kňaz a nikdy neprezradím toho, kto mi nosí víno a hostie. To by ma nechtelo, že by som išiel na slobodu a miesto mňa by ste zatvorili môjho darcu.“

Táto udalosť prebudila celý tábor. Pozerali na Štefana ako na hrdinu. Ešte aj komunistickí poslanci a ministri, ktorí boli s nami v tábore povedali: „Zaslúži si náš obdiv a úctu.“ Mnohí väzni už neboli dlhé roky na sv. spovedi. Teraz prejavili záujem o poučenie a túžbu vrátiť sa späť ku kresťanskému životu. Sám som býval vtedy na izbe s policajtom z Prahy, a pripravoval som ho k sv. spovedi. Za niekoľko dní sme potom rozprávali o desiatich Božích prikázaniach, piatich cirkevných prikázaniach, siedmich hlavných hriechoch, siedmich sviatostiach a prebrali sme aj tri hriechy do neba volajúce. Keď bol po spovedi a dostal návštevu – manželku a dvoch synov – potichu im povedal, že už prijal Telo Pánovo. A manželka mu vtedy vravela: „Už skoro 4 roky čo ťa zatvorili, my doma si robíme prvé piatky, aby si sa nám vrátil živý a zdravý domov.“

V tábore sa vykonalo aj niekoľko krstov, takto pohanov nadchol príklad kňaza Štefana.

Blížili sa Vianoce, Štefan musel opatrnejšie konať svoje kňazské povinnosti. Na Štedrý večer sme si so Štefanom dohodli takýto plán: Po večeri si ľahol na vrchnú posteľ a zatvoril oči akoby spal. Bachari podchvíľou otvárali dvere na jeho izbu, ale keď ho videli v posteli, boli spokojní. Keď bolo po polnoci, Štefan zišiel z postele a šiel na druhý koniec baráku. Tam ho čakal priateľ. Tomu odovzdal eucharistiu a ten potom prešiel na dolný koniec

tábora, kde bola veľká drevená latrina. Tam sme chodievali, keď v táborových záchodoch netiekla voda. Tí, ktorí tam ticho čakali prevzali eucharistiu a doniesli do svojich barákov muklom, ktorí čakali Betlehemske dieťa, aby mu poskytli svoje srdcia ako jasličky. To boli moje najradostnejšie Vianoce.

Bratia a sestry, takto som vám dal nahliadnuť do života väzňov. Naši otcovia sa spoločne modlili ruženec a prosili, aby ich rodiny nestratili vieru v Boha, kým sú oni vo väzení. Som vďační všetkým, ktorí sa starali, aby ich rodiny mali z čoho žiť. Veď ak sa otec vrátil po 10-15 rokoch domov, akúže penziu mohol dostať?

Teraz nás čaká ešte dôležitejšia úloha – oživiť vieru v našich rodinách, nedovoliť, aby preoblečení ateisti diktovali, čo máme učiť naše deti v školách. Teraz to robia pod rúskom liberalizmu. Niektorí podnikatelia platia mizernú mzdu, ba niekedy pracovník nedostáva celé mesiace výplatu. Podnikatelia predstierajú, že ich firma krachuje.

V záhlaví nášho časopisu Svedectvo je napísané: „Kto stratil majetok, stratil veľa. Kto stratil slobodu, stratil mnoho. Kto stratil vieru, stratil všetko.“

V našich školách nemáme knihy, ktoré by nám priblížili časy divokej ateizácie. Koľkí učitelia nesmeli učiť, lebo nechceli učiť to, čo uráža ich náboženské presvedčenie. Nemáme ani filmy a divadlá, ktoré by nám priblížili časy tejto divokej ateizácie. Dokumenty o zánik existencie gréckokatolíkov a ich presun do pravoslávnej cirkvi, ktorá má hlavu v Moskve; o likvidácii mužských kláštorov – Barbarská noc z 13.-14. apríla 1950; o likvidácii ženských reholí a ich prevoze do Čiech na majetky, ktoré boli prázdne po vyvezení Nemcov; o procesoch s rehoľnými predstavenými, ale najmä o procesoch so „zradnými biskupmi“ Buzalkom, Gojdičom, Vojtáššákom.

Treba, aby obyvatelia nášho Slovenska boli informovaní o zverstvách, ktoré sa popáchali v réžii „rodnej“ komunistickej strany. Toto všetko treba ešte vyjaviť, aby sa o nejaký čas znova nezopakovali pomery 40-tych rokov.

NA ZAČIATKU BOLO MEMORANDUM

Skôr, než 16.marca 2006 schválila NR SR zákon o protikomunistickom odboji, predchádzalo mu memorandum. Autorsky ho pripravili Jozef Vicen, predseda, a Anton Malacký, podpredsa ZPKO. Stalo sa tak 10. marca 2005. Memorandum bolo významným apelom na predstaviteľov štátu, ktorý sa ani po šiestnástich rokoch od zvrhnutia komunistického režimu nevysporiadal s otázkou odškodnenia pre ľudí z protikomunistického odboja. Ako sa v memorande uvádzalo, jeho zmyslom „je, aby sa aspoň dodatočne zjedнала náprava a skutoční protikomunistickí bojovníci boli spravodlivo ohodnotení“.

V memorande žiadali: a) Formou zákona uznať protikomunistický odboj aspoň v rozsahu, ako je uznaný protifašistický odboj. b) Formou zákona priznať štatút veterána pre aktivistov protikomunistického odboja, ktorí sa dokázateľne a po dobu niekoľkých rokov zúčastnili na účinných akciách proti komunistickej

nadvláde u nás a vedome podstupovali riziká, ktoré im kvôli tomu hrozili. Pre osoby, ktoré splňajú stanovené podmienky, priznať výhody a pôžitky „veterána“, ako sú podľa už platného zákona priznávané vyslúžilcom slovenskej armády. c) Formou zákona zabezpečiť uvoľňovanie potrebných finančných prostriedkov na trvalé krytie nákladov, ktoré vyplynú z prijatia vyššie uvedených zákonov. d) Na rokovania, ktoré majú viesť k prijatiu vyššie uvedených zákonov

prizvať zástupcov organizácií, ktoré združujú bývalých politických väzňov komunizmu a priznať im právoplatný hlas pri rozhodovaní. e) Štatút účastníka protikomunistického odboja priznať aj osobám slovenského pôvodu, ktoré v zmysle odboja pôsobili vo zväzku útvarov, riadených niektorou zo západných mocností a trvalo žijú v zahraničí.

redakcia

Zľava Anton Malacký a Jozef Vicen na výstave dokumentov Bielej légie v Schallaburgu, pri príležitosti osláv 50. výročia slobodného Rakúska. Foto: Vlasto Morávek

NAMIESTO MATURITÝ VÄZENIE

Z trebišovského gymnázia 5. januára 1951 vyhodili, zatvorili a odsúdili študentov pred maturitou. Boli členmi skupiny pod názvom Vícatá bielej légie. Celkom pracovníci ŠtB zaistili 14 osôb tohto spoločenstva mladých ľudí. Súdení boli Štátnym súdom v Bratislave 19.6.1951. Traja z nich, nebohý Ján Lukáč bol odsúdený na 12 rokov, nebohý Pavol Jenča na 10 rokov, nebohý Michal Pleceník na 8 rokov, ostatní na 5 rokov a pol roka. Odhalenia pamätnej dosky vo vestibule školy pred desiatimi rokmi sa už veľa z nich nedožilo. Niektorí si odsedeli skoro celé tresty, napr. Janko Lukáč 9 rokov doľoval uránovú rudu, zomrel vo veku 70 rokov na rakovinu pľúc. Spomínaný Janko Lukáč bol zakladateľom našej organizácie politických väzňov - okresnej pobočky v Michalovciach a viedol ju až do svojej smrti v roku 2000. Po ňom prevzal vedenie Michal Pleceník, ktorý túto organizáciu viedol tiež do svojej smrti v roku 2004. Po ňom prevzal funkciu predsedu PV ZPKO jeho syn Ing. Miroslav Pleceník, a zastáva ju doposiaľ.

Výbor našej okresnej pobočky PV ZPKO navrhol, aby sme si pripomenutím toho, čo v krutom období 50-tych rokov zakúsili naši študenti, inteligencia, roľníci a s nimi celé ich rodiny vzdali úctu politicky prenasledovaným a súčasne, aby sme povzbudili terajšiu mládež, študentov a všetkých ľudí, aby sa nebáli prejavovať svoje demokratické názory a vážili si už dosiahnutú demokraciu v našej vlasti.

Ing. Miroslav Pleceník
predseda RP PV ZPKO Michalovce

BOL SVETLOM V ČASE BEZNÁDEJE

Jedným zo státisícov novodobých otrokov bol aj prostý väzeň, bývalý vojak v hodnosti majora či podplukovníka Leopold Ďurana. Viem iba to, že bol veliteľom motorizovanej jednotky.

Poznal som ho v jáchymovskom tábore, v údolí vrahov, v tábore Eliáš. Skromný, nenápadný človek, často v spoločnosti starých. Väčšinou roľníkov, zodraných ľudí, ktorých najväčším zločinom bolo, že sa vôbec narodili a že dreli a zveľadovali zem svojich otcov, dedov a pradedov. Leopold Ďurana bol jedným z mojich priateľov. Ľudia hľadali i nachádzali u neho dobré slovo, útechu aj silu prežiť. Napriek tomu, že bol odo mňa podstatne starší, väzenská rovnošata z nás robila „vsio rovno“. Väzeň ako väzeň, číslo ako číslo, pretože mená sme nemali. Boli sme iba čísla.

Cez rôzne zariadenia v Leopoldove sa dostal až do Jáchymova, nádherného kúta českej zeme, ktorý človek dokázal premeniť na peklo na zemi.

Vráťim sa v spomienkach do Leopoldova, kde svoj osud Ďurana zdieľal aj s významnými osobnosťami nášho národa. A tu vážne ochorel - nejaká zákerná choroba mu zachvátila tvár. Ticho znášal bolesť a jedného dňa s pokorou prijal vyhlásenie lekára, že jeho život i utrpenie do rána skončia. Očakával posledné chvíle svojho

života. Ako mi povedal, mala to byť jeho posledná noc života. A tak, ako každý človek, keď sa chystá na ďalekú cestu, aj on ju prežil v modlitbe za seba, za manželku, deti, za priateľov i všetkých trpiacich, za to, aby ľudstvo už nepoznalo hrôzy takého utrpenia, ale aby všade na svete vládla láska.

Nadišlo ráno a on znamením kríža vital nový deň svojho života. Prišiel lekár a prekvapene naňho hľadel. Nielenže mal čistú tvár, ale Pán mu daroval aj život. Nie nadarmo sa hovorí - lekár lieči, ale Boh uzdravuje.

Už nepatril sebe ale Pánovi života. Svojím životom bol príkladom skromnosti a statočnosti. V týchto takmer sibirských zimách sme mali vyfasované dve biadne deky. On spával pod jednou, druhú dal chorému spoluväzňovi. Svoj ťažký život niesol bez reptania a pomáhal aj iným. Keď vo chvíľach beznádeje klesali, pomohol im vliať silu i vieru v návrat domov, kde na nich čakali rodičia, manželky a deti.

Keď vypukli v Maďarsku nepokoje, niekde ho odviezli a viac som sa s ním už nestretol. No vo svojom živote, svojimi myšlienkami, rád sa k nemu vraciam. Bol príkladom i svetlom pre všetkých v čase beznádeje.

Ivan Masár
Trenčianska Teplá

MOJA „NAJ“ KNIHA (... AJ S OTÁZNIKMI)

Takže – mesiac marec. Obdobie, ktoré u nás už desaťročia súvisí, no, s čím asi? S Medzinárodným dňom žien, známym pod skratkou MDŽ a ďalej s tým, že je to mesiac, určený knihe, literatúre všetkých žánrov a jej významu. To prvé vyvoláva spomienku na uteráky, ktoré sme dostávali (v tom lepšom prípade nám súdruhovia dožičili osušky, tie boli drahšie a teda aj väčšie); na oslavné reči o našej práci (raz do roka sa to muselo), na pohár vína a potom na odchody domov, lebo sme už meškali, bolo treba variť večeru a skontrolovať deťom úlohy, lebo oteckovia oslavovali.

Bolo to falošné, neraz smiešne, ale veď taký smiešno-tragický bol celý náš vtedajší život. Žili sme tak, ako nám dovolili. Inak sme nemohli a ani nesmeli.

My, verní čitatelia

To vyššie uvedené trvalo jeden deň. To druhé, chvalabohu, celý mesiac, veď o tom by mohli hovoriť najmä staršie generácie, ktoré si bez knihy nevedeli predstaviť život. Ani jediný sviatočný, či pracovný deň z neho. Veď práve vy, čitatelia tohto časopisu viete, že to bolo presne tak. Lebo kniha nás formovala, utvárala, pomáhala prežiť všeličo, aj svojim spôsobom určovala, ako ísť ďalej a vydržať. Mesiac knihy trvá (chvalabohu) dodnes, len neviem, či má tento veľký priateľ človeka taký ohlas, aký by si zaslúžil. Ani internet, ani žiadne moderné technológie totiž knihu nenahradia. O tom niet čo diskutovať, to je jednoducho overený fakt. Či sa to niekomu páči, alebo nie, ten, kto nečíta, múdry nebude. Ba, nebude vedieť ani diskutovať, ani obhájiť svoj názor, ani formulovať a ani vyslovovať. Ale ani si vybrať (o čom svedčila literárna súťaž v televízii lanského roka), ktorá kniha stojí za to, aby bola tou jeho „naj“...

Na slovenskom knižnom trhu

sa už dlhšie objavujú pozoruhodné tituly najmä z oblasti literatúry faktu. Za všetky by som rada spomenula knihu Jána Čomaja – Štefana Kvietika Život bez opony. O tejto významnej osobnosti nášho divadla, filmu i televízie, ktorá však nie je len o tom menovanom, ale aj o Slovensku, o láske k rodnému kraju, o hlboké viere kresťana, aj o sklamaníach, ktoré so sebou priniesla demokracia, lebo ľudia sa nemenia. Je to výpoveď umelca, aj občana, ktorá stojí za prečítanie. Aj o nociach, ako sa to stalo práve v mojej rodine.

Ak bude niečo z najnovšej tvorby patriť medzi tie moje „naj“ knihy z ostatného obdobia, potom to bude táto. Máme aj autorov, aj osobnosti. Určite.

Prečo chyby a prečo omyly?

Skoro v rovnakom čase s tou vyššie uvedenou knižkou sa mi dostali do ruky ďalšie dve publikácie. Jedna lepšia a krajšia ako druhá, ale s takými fatálnymi chybami, že som sa pýtala, či u nás už vymreli - korektori? Asi áno, pretože inak by som sa nemohla stretnúť s tvrdeniami, nad ktorými zostáva stáť rozum. Buďme však konkrétni:

Vo veľmi poučnej publikácii dvojice renomovaných autorov literatúry faktu Szabo-Švihran o osobnostiach, ktoré v histórii i súčasnosti navštívili Bratislavu som sa dozvedela, čo som ozaj nevedela. Napríklad to, že mesto Königsberg (alebo Karlovec) inak rodisko I. Kanta leží v Bavorsku (!) a že ho neskôr premenovali na Kaliningrad. Tak to je sila! Nevie, kto si tu pomýlil východné Prusko s bavorskom a neviem, kto si myslí, že akurát bodrí Bavoráci by dovolili premenovať Königsberg na Kaliningrad. Stalo sa to, pravdaže,

ale v rámci Sovietskeho zväzu, keď mu východné Prusko padlo do lona. A nebolo to pred niekoľkými stáročiami, ale toľ, nedávno, po druhej svetovej vojne.

Ale prekvapila ma aj poznámka v krásnej, graficky dokonalej publikácii, ktorá vyšla s podporou prvej dámy Slovenska a súčasného ministra kultúry SR a volá sa Slávne vily Slovenska. Nuž, a v tejto skutočne reprezentatívnej knihe, vytvorenej celým kolektívom autorov, som sa s úžasom dočítala, že majiteľ nádhernej vily na Godrovej ulici v Bratislave JUDr. Pavol Fábry emigroval roku 1949 do Švajčiarska a – citujem, „... aký bol ďalší osud vily a kto boli jej neskorší majitelia po advokátovi Fábrym nie je známe. Od roku 1990 tu sídli konzulát Ruskej republiky“. (V súčasnosti ide o objekt Veľvyslanectva Ruskej federácie v SR, pozn. red.).

No, toto?! Čo nie je známe? A kde bol v Bratislave celých 40 rokov konzulát ZSSR? Kde chodili 40 rokov naši komunistickí papaláši zbierať rozumy a pripíjať si na výročie VOSR? Kde sa vítali sovietske delegácie na najvyššej úrovni? No, predsa vo Fábryho vile a vedela o tom celá Bratislava. Ako je možné, že sa ešte aj v takej veľkej, vážnej a graficky úžasne upravenej knihe objaví čosi podobné? Čo na to páni autori a editori? Veď odvtedy uplynulo len čosi vyše 20 rokov a my už v hlavnom meste SR nevieme, kde tu sídlili a panovali soviety? No, fajn...

Všeobecne sú znalosti o našej, čo i len nedávnej histórii veľmi úbohé. Ak ale chceme mať tie svoje „naj“ knihy, ak nimi chceme vychovávať nové generácie, tak v nich nesmú byť podobné nehoráznosti. Zamyslieť sa nad tým bolo už včera neskoro.

Eva Laucká

PRED ŠEŠŤDESIATIMI ROKMI POPRAVILI BERNARDA JAŠKU

Zľava rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku profesor Tadeusz Zasepa a predseda správnej rady ÚPN PhDr. Ivan Petranský.

Živí nezabudli na hrdinstvo Jašku.

Pamätná tabuľa pripomínajúca udalosti z 27.10.1907, keď uhorskí žandári počas vysviacky kostola zastrelili 15 ľudí, 12 ťažko a 40 ľahko zranili. Pamätník v Černej je symbolom Slovákov za národnú slobodu.

Bernard Jaško

V ČERNOVEJ SPOMÍNALI

K pamätnej tabuľi na rodnom dome Bernarda Jašku 17 februára t.r. položili vence predstavitelia PV ZPKO, vedení predsedníčkou RP PV ZPKO v Ružomberku Máriou Šidovou. Pamiatku popraveného Jašku si prišli uctiť ďalšie osobnosti verejného života, major Mgr. Jozef Maňuš, zástupca KRPZ v Banskej Bystrici, PhDr. Ivan Petranský, predseda správnej rady ÚPN, prof. Tadeusz Zasepa, rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku, Peter Mastiš, zástupca riaditeľa poriadkovej polície, poslanci Mestského zastupiteľstva v Ružomberku s viceprimátorom mesta Stanislavom Bellom, občania Černej a sympatizanti politických väzňov.

Na úvod pietnej spomienky zaznela báseň Zlomené krídla v podaní Márie Hatalovej. K účastníkom sa prihovorili PhDr. Ivan Petranský, profesor Tadeusz Zasepa a zaznel príspevok historika Vladimíra Palku ml. Po položení vencov k pamätnej tabuľi sa zhromaždení pomodlili za obeť totalitných režimov.

Pamätná tabuľa na dome v Černej, v ktorom sa narodil Bernard Jaško.

Účastníci pietneho aktu pripravení položiť vence. V strede zástupkyne PV ZPKO Mária Šidová a Klára Brodňanská.

Text a foto Kazimír Krivoš a archív.

Spravodajstvo z pietneho aktu na popravených študentov trenčianskeho gymnázia uverejníme v budúcom čísle.

ROLNÍCI V DOBE SOCIALIZMU

Autor knižky „Roľníci v dobe socializmu. Takto sme žili“ je bývalý minister poľnohospodárstva SR Jozef Kršek. Vyrastal na gazdovstve svojich rodičov a jeho spomienky premietnuté v knižke sú smutným príbehom kolektivizácie na prahu budovania socializmu. „Po neslávnom a likvidačnom nariadení o zákaze cudzej pomoci pri prácach na poli musela naša rodina využívať všetky

Ignác Bizmayer: Trávnica z Liptovskej Lužnej
Ilustračné foto: Jaroslav Čeněk

svoje možnosti, aby sme práce dokázali vykonať včas, v potrebných agrotechnických termínoch. Aby som mohol podmieťku na poli urobiť aj ja, hoci ešte chlapec, a vyhol sa boľavým nohám, moja mama pre mňa ušila vankúš, ktorý príviazala na dvojradličný pluh.“

Pripomeňme si spolu s autorom súvislosti, ktoré boli na začiatku experimentu zvaného socializmu.

„Vo voľbách do Národného zhromaždenia v máji 1946 získala na Slovensku Demokratická strana 62% mandátov, kým Komunistická strana Slovenska iba necelých 30,5 % a ľudia na vidieku verili, že priaznivý hospodársky trend z obdobia Slovenskej republiky bude u nás pokračovať. Veď slovenská mena v obchodnej Európe sa považovala za jednu z najlepších a mala plnú dôveru. Na čiernom trhu sa

jedna slovenská koruna vymieňala za päť až desať protektorátnych českých korún, resp. nemecká marka za jednu až dve slovenské koruny. V rámci celej Československej republiky však komunisti vo voľbách získali skoro 38%, čo bola relatívna väčšina. Táto „väčšina“ podľa vzoru vtedajšieho Zväzu sovietskych socialistických republík už koncom roka 1945 vydala znárodňovacie dekréty na banky a veľké podniky. Skonfiškovaný majetok bol aj majetok takzvaných zradcov a kolaborantov. Podľa vzoru sovchozov a kolchozov sa pripravovalo združstevňovanie slovenskej dediny. Na začiatku tohto procesu stála pozemková reforma. Žiaľ, pre roľníkov sa situácia zhoršovala. Začali im predpisovať dodávky, takzvané kontingenty na rastlinné i živočíšne produkty. Štát stanovil dvojaké ceny výrobkov: nízku cenu za predpísané dodávky a vyššiu pre predaj výrobkov za nadzmluvné dodávky, ale len veľmi málo roľníkov mohlo predat svoje výrobky za vyššie ceny. Predpísané dodávky – kontingenty boli také vysoké, že na ďalší predaj už neostalo. Navyše v roku 1947 postihlo najmä poľnohospodárov mimoriadne sucho, takže väčšina roľníkov predpísané dodávky jednoducho nedokázala splniť.

Hlavným heslom novej agrárnej politiky bolo známe: „Pôda patrí tomu, kto na nej pracuje.“ Týmto heslom chceli komunisti získať bezzemkov, ktorým pridelovali skonfiškovánú pôdu zabratú grófom, veľkostatkárom a cirkvi.“

Kršek v knižke spomína, ako bolo takmer nemožné pri vysokých predpisoch osevných plôch a dodávok obrobiť pôdu bez cudzej pomoci. „Naša rodina mala napríklad predpísaný jeden hektár cukrovej repy, pričom na jej jednotenie sme boli iba štyria, ak rátam aj seba, vtedy sotva desaťročného, a trinásťročnú sestru.“ „Nebudú vládvať, zavolajú si pomoc a potom budú mať len dve možnosti: alebo vstúpia do družstva, alebo im naporíme riadnu pokutu.“ Tak sa kolektivizovalo.

KEĎ HORELI SVIEČKY

Slovenskí kresťania 25. marca pred 23 rokmi vystúpili verejne, so sviečkami v rukách, za náboženskú slobodu a ľudské práva. Do dejín vošlo toto masové vystúpenie ako Sviečková manifestácia v Bratislave. Iniciátorom bol Peter Šťastný, vtedajší podpredseda Svetového kongresu Slovákov. K jej hlavným organizátorom patrili Ján Čarnogurský a František Mikloško. Bývalý kolega zo Svedectva Ervín Madunický s manželkou Margitou boli pri tom. Pani Margita si na túto udalosť takto spomína: **„Išli sme medzi našich, boli sme medzi našimi. Slobodnejšie sme dýchali a volali sme sloboda. Aby sa znížila možnosť, že nás oboch zaistia, s manželom Ervínom sme sa rozdelili. On šiel na Hviezdoslavovo námestie, ja som šla na Laurinskú ulicu. Sviečku som si schovala pod pazuchu a zápalky do vrecka, aby mi ich policajti nezhabali. Predo mnou stál vojak s dievčinou. Zapálili sme si sviečky a spoločne sa modlili ruženec. Hoci pršalo, poslali na nás polievacie autá, ktoré trúbili. Ulica bola plná vody. Ale ja aj manžel sme vydržali do konca manifestácie.“**

Napriek prekážkam zo strany štátnej moci sa jej priamo na Hviezdoslavovom námestí zúčastnilo asi 2 tisíc ľudí, a ďalšie tisíce boli v príľahlých uliciach. Štátna moc proti jej účastníkom použila aj obušky a spomínané vodné delá. Bolo zadržaných vyše 100 osôb. Manifestácia mala široký medzinárodný ohlas.

Peter Bielik

DOVOLÍME ROZLOŽIŤ ŠTÁT?

Spomínam si, ako počas pár týždňov náš štát navštívili predstavitelia nášho južného suseda. Dvakrát bol na návšteve predseda vlády a raz prezident. Rozliční politológovia, najmä z radov tých, ktorí nemajú ani potuchy o štátnej suverenite, sa vyjadrujú s veľkým optimizmom. Zabudli už, že predseda maďarskej vlády po nástupe do funkcie bol na prvej oficiálnej návšteve v Poľsku...?

Podpísanie dokumentov o prepojení plynovodov má dva významy. Skutočným úmyslom návštev spoza Dunaja je jednoznačné úsilie maďarských politikov o vytvorenie „Veľkého Maďarska“ už počas ich predsedníctva v Európskej únii. Systém dvojakeho občianstva je práve

tou ich prioritou, ako uskutočniť plány. Najskôr umožniť prijatie maďarského občianstva, vzápätí zrušiť slovenské a na základe samourčovacieho práva národov vytvoríť nový maďarský štát s pričlenením území, na ktorých budú žiť občania s maďarským občianstvom. To nie je môj blud, ani choré myslenie, to bude realita, ak poslanci slovenského parlamentu zmenia zákon o štátnom jazyku a štátnom občianstve. Jazykový zákon už zmenili. Návrh zmeny zákona o používaní jazykov národnostných menšín so znížením kvóra z 20 na 15 percent, ktorý forsiruje strana Most, je nielen obrovskou krivdou voči štátotvornému národu, ale aj krutým výsmechom voči našej štátnej suverenite. „Krtkovia“ zo strany Most, pod vedením

Vojtecha Bugára, ustavične podryvajú základy nášho štátu a ak im to dovolíme, čoskoro sa naplní scenár z Budapešti.

Vrátim sa k štátnemu jazyku. Na Ministerstve kultúry SR je vytvorená komisia, ktorej úlohou je dodržiavanie štátneho jazyka v štátnom i verejnom sektore. Máme verejnoprávny rozhlas a televíziu i súkromné televízne a rozhlasové stanice. Kontroluje ich niekto? Úprimne: Asi nikto, keď sa príčinlivo zúčastňujú na znevažovaní štátneho jazyka. V slovenskom parlamente máme „kresťanov“. Úmyselne dávam úvodzovky, pretože mám o nich veľmi zlú mienku. A to som kresťan – katolík. Z ich reakcií vôbec necítiť kresťanského ducha. Už z jednoduchej lásky (ak ju vôbec poznajú) k slovenskému národu, jeho siahodlnej histórii – kresťanskej, by nikdy nemali dovoliť, aby sa deti v školopovinnom veku učili cudzí jazyk (anglický), pred štátnym jazykom. Ich mlčanie je súhlasom k tomu, aby sa od detského veku odnárodňovali pod kuratelou štátu?! Kľak! Koľko školopovinných detí sa v skutočnosti stretne s potrebou komunikovať v anglickom jazyku lepšie, než v materinskom? Desat? Pätnásť percent? Nedávno boli uverejnené štatistické údaje o gramotnosti obyvateľov v rozličných častiach sveta. Nie je šokujúce zistenie, že v čítaní a prednese sme veľmi zaostali? Prítom sme národ slávnych básnikov, spisovateľov, či majstrov slov – hercov! (Nie však tých novodobých, za ktorých sa normálny človek musí úprimne hanbiť!) Možno príčinou zníženia schopnosti rozumieť textu sú aj počítače, pri ktorých si deti nezvyšujú svoje intelektuálne zručnosti. Výskum v USA to potvrdzuje. Neobstojí tvrdenie, že používaním počítačov sa stávajú gramotnými, lebo nehľadajú riešenia vlastným umom, ale hotovými výstupmi. Stačí si prečítať tzv. sociálne siete...

Nuž veru tak, rozliční krtkovia, okrem tých užitočných, nám podryvajú a rozryvajú všetko, čo nás stáročia ochraňovalo. Lásku k vlasti, lásku k svojej, lásku ku kultúre a kresťanskej histórii. Aj v tom je demokracia...?

Kresba: Andrej Mišanek, prevzaté z Extra plus

DIAGNÓZA SLABOSTI

Celebrity, prominenti. Synovia a dcéry posluhovačov bývalých nomenklatúrnych kádrov komunistickej strany. Z nedávnych strojcov socializmu sú dnes nositelia demokracie v kapitalistickej spoločnosti. Obsadili vedúce funkcie od verejnej a štátnej správy, cez manažmenty podnikov, bánk a politických strán. Zastávajú kapitalistické funkcie, proti ktorým ich rodičia ako nomenklatúrne kádre komunistickej strany bojovali, prenasledovali a udávali tých, ktorí mali v minulom režime po svojich rodičoch kapitalistickú minulosť. Sú nepriateľmi tých, ktorí sa usilujú o zviditeľnenie a zdokumentovanie toho, čo sa udialo v dobe totalitného štátu pod vedením komunistickej strany.

Naši nepriatelia a neprajníci vedia, že politickí väzni na Slovensku z obdobia socializmu nemajú podstatný vplyv na spoločenský život v štáte; nemajú údernú silu; nie sú politickou stranou; majú slabé ekonomické zázemie a finančné zabezpečenie; nachádzajú sa v stave „odstavených“; ich utrpenie spôsobené komunistickým režimom má len historický význam a chápe sa ako historiografia.

Čo im prospieva? Roztrieštenosť politických väzňov na viac frakcií; skutočnosť, že ľudia na Slovensku kupujú viac bulvár ako naše Svedectvo; masmédiá nemajú záujem o skutočné hodnoty a zločiny komunizmu; absencia študijného materiálu pre žiakov a študentov všetkých typov škôl o tom, čo znamenalo budovanie socializmu; politické turbulencie medzi politickými stranami a nezáujem o politických väzňov z obdobia socializmu; ekonomické vplyvy zbohatlíkov, často bývalých komunistov sú také silné, že sú neprekonateľnou bariérou pre reálne zdokumentovanie rokov 1948 až 1989.

Je nevyhnutné, aby sa bývalí politickí väzni napriek všetkému nepoddávali osudu, nestratili záujem o veci verejné a vytrvali vo svojom poslaní živých pamätníkov.

Mikuláš Tóth

Marián Burík

MŔTVY PLUKOVNÍK LETECTVA ING. BELO ROHAL PREHOVORIL

M Á T R I H R O B Y

Nezastreli ho pri úteku cez rieku Moravu v Devínskej Novej Vsi 27.9.1949, ako uvádza „úmrtý list“ vystavený MNV v Devínskej Novej Vsi na základe príkazov a pokynov ŠtB pod číslom 1844/1949 zo dňa 25.9.1949, ani ako uvádza akademik Viliam Plevza v dejinách SNP, v piatom zväzku na strane 460, že zomrel v roku 1953 vo väzení. Belo Rohal má dokonca tri hroby, v Košiciach s tabuľkou, v Devínskej Novej Vsi pri múre na kraji cintorína a tretí skutočný v ďalekej Austrálii v meste Adelaide, kde zomrel 19.12.2003 vo veku 83 rokov.

Kto bol plukovník Ing. Belo Rohal?

Narodil sa 19.5.1920 v Košiciach. Po obsadení mesta maďarským vojskom v roku 1938 sa rodina presťahovala do Bardejova, kde maturitou ukončil gymnázium. Mal slovenskú národnosť. Vojskú službu nastúpil k letectvu a stal sa učiteľom Vojenskej školy na letisku Tri Duby pri Zvolene. Po oslobodení Košíc sa stal členom vládnej delegácie ako vojenský pridelenec. Ovládal deväť jazykov. Po skončení druhej svetovej vojny úzko spolupracoval s generálom Píkom, a na jeho návrh bol menovaný za vojenského pridelenca do Moskvy. Sovietskej strane nevyhovovali jeho politické názory a nesúhlasila s jeho menovaním. Po februári 1948 bol vylúčený z vojenskej vysokej školy v Prahe, a ako nestranník okamžite prepustený z armády do zálohy. Napriek tomu, že bol nositeľom najvyššieho vojenského vyznamenania. Po zatknutí generála Píka a jeho spolupracovníkov, zatkli aj majora Rohala. Pracovníci ŠtB ho neznesiteľne trýznili a bili. Špeciálne T. Baláž, ktorý mu po vypočúvaní a mučení dal 10 dní na to, aby dopravil letca ČSA Viktora Plávku do Račkovej doliny k Viliamovi Žingorovi, kde bude zatknutý, a Žingora, Píku a Clementisa obvinia, že cez Plávku mali styk so zahraničím. Rohal mal byť za preukázané služby prepustený. Neurobil to. Čakalo ho väzenie, ktoré v stalinských rokoch 1950-1953 málokto prežil. O tom, že je mŕtvy nepochybovala ani jeho manželka Vierka, s ktorou mal dvoch synov. Aj ona bola zatknutá, kruto vyšetrovaná, ale nepoddala sa.

Po februárových udalostiach bol na Rohala a Plávku 26.9.1949 vydaný v Prahe zatykač, byty zapečatené a majetok skonfiškovaný. Ak chceli prežiť, museli pomýšľať na to, že opustia republiku. Nebol čas na lúčenie. Dostali sa do nemeckého Duseldorfu, kde si zmenili priezviská na Forster (Rohal) a Urban (Plávka), lebo ŠtB mala eminentný záujem dostať ich živých späť. Rohalovú manželku s dvoma malými deťmi vyhodili z bytu, zo zamestnania, ostala bez strechy nad hlavou a bez finančných prostriedkov. Uchýlila sa k tete do Bratislavy, ktorá jej na Kúpeľnej ulici poskytla maličkú izbičku na prežitie.

V roku 1949 sa začalo zatýkanie ľudí nepohodných voči režimu, ktorí boli zástancami ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Od 19. do 21. októbra 1950 prebiehal politicky vykonštruovaný proces pod vedením predsedu súdu Dr. Karola Bedru a prokurátora Ujhéliho, ktorý odsúdil vyše 140 odbojárov a 450 postihnutých, z toho na trest smrti Žingora, Bebzu, Noseka, Plávku, Kováča a ďalších. Mnohí podľahli mučeniu už vo vyšetrovacej väzbe.

V roku 1968 obnovil Krajský súd v Banskej Bystrici trestné konanie so Žingorom a spol. a 28.3.1968, pod vedením predsedu senátu Krajského súdu Dr. Kubeka obvinených oslobodil a politicky rehabilitoval. Vpádcom Varšavských vojsk sa politický vývoj v krajine zastavil a v rehabilitáciách sa ďalej nepokračovalo.

Štátna mašinéria vytvorila v rokoch 1968-1969 preverovacie komisie, ktorých úlohou bolo vypracovať menné zoznamy druhotriednych občanov, teda pravicových oportunistov

a nepriateľov režimu, pričom v Košiciach sa do takého zoznamu dostalo 2062 mien, z toho 724 osôb ŠtB prenasledovala, šikanovala, boli prepúšťané zo zamestnania, zatvárané, beštiálne vypočúvané, potupne mučené, pričom majetok odsúdených prepadol v prospech štátu. Ešte v roku 1988 bol na FMV v Prahe zoznam 56 oponentov režimu, ktorí mali byť zatknutí a uväznení. Podľa záverečnej správy o priebehu výsledkov akcie a návrhu na politické a hospodárske postihy nepohodných a nespoľahlivých druhoradých občanov a oponentov režimu a pravicových

Zľava Ing. Belo Rohal. Počas návštevy Slovenska ho prijali najvyšší predstavitelia štátu, bol rehabilitovaný a Vysoká vojenská škola letectva generála Milana Rastislava Štefánika mu udelila titul Ing.

Foto: archív autora

oportunistov bola schválená orgánom KSS komisia v zložení: Pavel Hamerlík, pplk. Ladislav Barna, Štefan Lazár, Zoltán Rášky, Anton Župa, Ján Gašpar, Ján Kohút, Dr. Jozef Kubinec a Vlasta Račková. Títo ľudia nám dnes vyčítajú, že vyfahujeme staré hriechy. Želajú si, aby sme mlčali a zabudli. A niektorí z nich ani dnes necitlia vinu za to, čo spôsobili tisícim nevinných ľudí. Napríklad Dr. Anton Župa si po nežnej revolúcii našiel ako bezúhonný normalizátor teplé miesto (predseda MV-SZZ Košice) a tvrdí, že je čestný človek.

V roku 1950 emigrovali Rohal a Plávka do Austrálie a udržiavali kontakt s domovom až do pádu totality. Zapojili sa do práce v krajských spolkoch, boli členmi rady časopisu „Hlasy“ a dopisovateľmi „Kanadských listov“. Rohal sa stal významnou osobnosťou v oblasti letectva, na Novej Guinei postavil 19 letísk a učil domorodcov lietat'. Plávka sa tiež stal uznávanou osobnosťou a presadil sa v oblasti fotografovania. Vystavoval doma aj v zahraničí, a obdržal najvyššie austrálske i medzinárodné vyznamenanie a titul „APIAP“ a „LAPS“.

Svoju vlasť Rohal a Plávka navštívili až v roku 1990. Boli prijatí najvyššími predstaviteľmi štátu. Mali záujem stretnúť sa aj so šéfom ŠtB generálom Balážom, ale ich od tohto zámeru odhovorili. Napokon sa spojili telefonicky, a Baláž sa zmohol len na vetu: Taká bola doba.

Rohal obdržal z veľvyslanectva Českej a Slovenskej republiky v austrálskom Cambere 28.7.1992 číslo 2965/92 – povýšenie do hodnosti plukovníka a Vysoká škola letectva generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach mu udelila titul Ing. v odbore 91-49-8, letecký pilot.

Jaroslav Plávka

Popravení

Lehotský Alexander	15.11.1920 - 24.3.1955
Melkus Jaroslav	14.4.1900 - 28.3.1953
Valent Pavel	27.7.1914 - 28.3.1953

Zabití na úteku

Tomcová Dagmar	17.5.1933 - 3.3.1964
Rygal Vojtech	4.10.1910 - 27.3.1948

Umučení

Mičutka Jozef	10.1.1926 - 16.3.1962
Varačka Ľudovít	25.11.1931 - 14.3.1969
Mačuga Anton	7.12.1921 - 31.3.1952
Konečný Štefan	28.8.1913 - 27.3.1953

Odsúdení nad 10 rokov

Benčíková Etela	19.3.1925, odsúdená 25.6.1953
Gemplet Ján	4.2.1921, odsúdený 13.3.1952

**1990
KVPS**

**1999
ZPKO**

**2009
PV ZPKO**

**DVADSÄŤ ROKOV OD ZALOŽENIE NAŠEJ ORGANIZÁCIE
SPOMÍNAJTE I TVORTE VŠETCI**

REGIÓNŸ A REGIONÁLNE POBOČKY PV ZPKO od založenia organizácie 1990 - 2010

Okresná pobočka PV ZPKO Bratislava-okolie

Prvé stretnutie, ktoré sa javilo pre nás politických väzňov ako nová budúcnosť, sa uskutočnilo v apríli 1968 v Dome lodníkov v Bratislave pod názvom K 231. Toto stretnutie zorganizoval PhDr. JUDr. Emil Vidra. Magnetofónový záznam z tohto stretnutia som poskytol Pavlovi Kusendovi, ktorý sa postaral o jeho rozmnoženie. Žiaľ, po jeho smrti sa tento a iné záznamy nenašli.

Spojenecké vojská Varšavskej zmluvy v auguste roku 1968 iniciatívu K 231 utopili v okupácii.

Po dvadsiatich rokoch, 30.11.1989, sa v denníku Pravda objavila výzva pre politických väzňov, ktorú inicioval Emil Švec, aby sa postihnutí politickí väzni prihlásili na jeho adrese v Piešťanoch na Partizánskej ul.č. 10. Na základe výzvy v Pravde som sa snažil získať čo najviac mojich bývalých spoluväzňov, kamarátov z oblasti Pezinka, Modry, Senca a Malaciek. Urobil som zoznam a osobne ho odovzdal Emilovi Švecovi v Piešťanoch, s ktorým som sa poznal z väzenia v Ilave.

Aj nás nežná revolúcia inšpirovala k tomu, aby sme kontakty, ktoré sme v minulosti vo väzení nadobudli, znova oživil. V Modre som oslovil svojich bývalých spoluväzňov Jána Tarabu, Pavla Kusendu a mojich komplicov, s ktorými sme mali rozhovory, ale vzhľadom na roky prežité vo väzení, nežnej revolúcií neverili.

Už 10. decembra 1989 som sa rozhodol cestovať do Prahy po ďalšie informácie a kontakty od mojich českých spoluväzňov ako bol Ing. František Štáhlík a Ing. Ľuboš Svoboda. Dozvedel

som sa, že v Prahe sa už politickí väzni zorganizovali a predsedom organizácie sa mal stať generál Pernický. Na stretnutí som im odovzdal zoznam prihlásených politických väzňov zo Slovenska, tak ako v Piešťanoch.

Krátko na to sa na Slovensku organizáciou politických väzňov začal zaoberať Eugen Korda a Jozef Tomášek, z bratislavskej skupiny, do ktorej patrili Anton Tomik, Juraj Svoreň, Dr. Pavol Cintavý, Dr. Július Porubský a Štefan Blažo. Bolo ich, pravda, oveľa viac, ale na všetky mená si už nespomínam. Prípravný výbor v tomto zložení sa zišiel 8.1.1990. Na tejto schôdzi bol za predsedu zvolený Jozef Tomášek, za podpredsedu Dr. Pavol Cintavý a tajomníkom sa stal Eugen Korda, ktorému som odovzdal už tretiu sériu zoznamov politických väzňov zo Slovenska. Teda po Emilovi Švecovi, Ľubošovi Svobodovi aj Eugenovi Kordovi.

Na schôdzi prípravného výboru sa účastníci dohodli, že celoslovenský zjazd politických väzňov sa uskutoční 3.3.1990. Zároveň Korda požiadal mňa, Juraja Svoreňa a Ľubomíra Danku, aby pozvaných kontrolovali pri vstupe do budovy, kde sa má konať snem, aby sa na snem nedostali nežiadúce osoby.

Snem sa konal v Kultúrnom dome Ružinov v Bratislave. Zúčastnili sa na ňom aj zakladatelia organizácie v Prahe generál Pernický a na Slovensku Emil Švec. Usporiadatelia ich vyzvali, aby zaujali miesto za predsedníckym stolom. Obaja to však odmietli s odôvodnením, že na Slovensku iniciatívu prevzal Eugen Korda s Jozefom Tomáškom.

Vo voľbách na tomto sneme bol za predsedu zvolený JUDr. Július Porubský. Moderátor Dr. Cintavý vyzval prítom-

ných, aby sa prihlásili tí, čo chcú aktívne v okresoch pracovať. Pre Bratislavu - okolie ma za predsedu navrhol Augustín Strašifťák.

Po tomto sneme sme podľa zoznamu v Pezinku zvolali schôdzu a zvolili sme si vedenie okresu: Malacký, Kusenda, Noskovič, Rybecký, Taraba. Na vypracovanie stanov organizácie politických väzňov navrhli členovia prípravného výboru: Kordu, Tomáška a Dr. Cintavého. Slovenská organizácia politických väzňov bola na MV SR zaregistrovaná 25.1.1990, pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska. Na začiatku bolo prihlásených 5000 bývalých politických väzňov. Okresná pobočka KPVS mala na začiatku existencie 220 členov.

Roku 1999 prijala organizácia nový názov - Zväz protikomunistického odboja. Jej členskú základňu tvorilo 2 400 osôb. Krátko na to 380 členov odišlo a vytvorilo novú organizáciu s pôvodným názvom KPVS, ale právnym nástupcom pôvodnej KPVS je podľa zákona ZPKO, ktorý od roku 2009 nesie presnejší názov - Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja. V súčasnosti máme cca 1200 členov, z toho 500 bývalých politických väzňov a zvyšok tvoria rodinní príslušníci a sympatizanti. Reálny počet členov Regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava-okolie je 68 členov.

Pokiaľ nám budú sily stačiť budeme pokračovať tak, ako doteraz, aby sme pre politických väzňov bývalého režimu vymohli v parlamente aspoň časť toho, čo nám komunistická totalita zobrala.

Anton Malacký

predseda RP PV ZPKO Bratislava-okolie

PRIPOMÍNAME SI

Michal ŠTEFKO z Nitry sa 11.2.2011 sa dožil krásneho životného jubilea 87 rokov. Regionálna organizácia PV ZPKO Nitra nám jubileum svojho člena neoznámila.

Jozef SENKO zo Sečianskej Polianky 27.2.2011 oslávil 84 rokov svojho života.

Obom jubilantom dodatočne blahoželáme.

V marci sa dožívajú významného životného jubilea títo naši členovia a priaznivci:

40 rokov

Mrázová Mariana, Popudiny 18.3.1971
Mešťánek Marian, Štefanov 24.3.1971

45 rokov

Drápelová Janetta, Bratislava 13.3.1966

55 rokov

Chlebovičová Monika, Trebišov 11.3.1956

60 rokov

Hudecová Kristína, Banská Bystrica 18.3.1951
Masařová Jana, Trnava 25.3.1951
Krivošová Kvetoslava, Liptovský Mikuláš 12.3.1951

70 rokov

Fábryová Anna, Banská Bystrica 27.3.1941

75 rokov

Gregor Ján, Banská Bystrica 8.3.1936
Matúšeková Jozefína, Budmerice 18.3.1936
Polanský Ivan, Dubnica nad Váhom 22.3.1936

80 rokov

Sidorová Mária, Banská Bystrica 16.3.1931
Panáč Jozef, Žilina 11.3.1931
Bajtoš Emil, Spišský Štvrtok 10.3.1931
Repáková Mária, Levoča 11.3.1931
Lauko Jozef, Sv. Anton 25.3.1931
Vinklárík Alojz, Bratislava 27.3.1931

81 rokov

Sládkovič Imrich, Limbach 25.3.1930
Kenyereš Ján, Ružomberok 29.3.1930
Kendra Jozef, Bratislava 19.3.1930
Ing. Čuraj Jozef, Žilina 19.3.1930
Ing. Homola Július, Lehôtka pod Brehmi 15.3.1930

82 rokov

Bahno Cyril, Zvolen 4.3.1929
Maxián Milan, Pezinok 10.3.1929
Domanický Tibor, Martin 6.3.1929

83 rokov

Papán Ladislav, Žilina 22.3.1928
Fritz Fridrich, Martin 4.3.1928

84 rokov

Zsolnai František, Valaská 16.3.1927
Chlepko Ján, Liptovský Mikuláš 25.3.1927
Šumichrast Vladimír, Trenčín 13.3.1927

86 rokov

Pollák Ignác, Malacky 1.3.1925

87 rokov

Vacula Rudolf, Nitra 23.3.1924
Komorová Mária, Banská Bystrica 4.3.1924
Zátopeková Mária, Žiar nad Hronom 23.3.1924
Brodňanská Elena, Košice 20.3.1924

88 rokov

Blažička Jozef, Banská Bystrica 5.3.1923
Hlavatá Františka, Bratislava 3.3.1923
Opatíková Anna, Bratislava 9.3.1923

89 rokov

Tkáč Ladislav, Spišské Vlachy 29.3.1922

90 rokov

Šarkanyi Imrich, Semerovo 26.3.1921

Michalková Anna, Važec 26.3.1921
Bohunická Sidónia, Bánovce n/Bebr. 13.3.1921
Žigová Jozefína, Nové Mesto nad Váhom 27.3.1921

91 rokov

Koreňová Júlia, Banská Bystrica 18.3.1920
Vaľová Anna, Egreš 22.3.1920

93 rokov

Geletka Daniel, Závadka 14.3.1918
Kramárová Ružena, Bratislava 28.3.1918

94 rokov

Lachová Mária, Trenčín 22.3.1917

**Ústredie a redakcia jubilantom
srdečne blahoželajú.**

Augustín Strašifták prijíma gratuláciu od zástupkyne predsedníčky regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava – okolie Idy Nayovej

Foto: Anton Malacký

Augustín Strašifták 85-ročný

Krásneho životného jubilea sa 23. januára 2011 dožil dlhoročný aktívny člen regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava-okolie Augustín STRAŠIFTÁK zo Šenkvic. Celý svoj plodný život venoval obhajobe kresťanského a národného Slovenska. Pri tejto príležitosti ho navštívili predseda Anton Malacký a Ida Nayová a odovzdali mu kyticu kvetov a malý darček.

Regionálna pobočka PV ZPKO Bratislava-okolie

ROZLÚČILI SME SA

† Regionálna pobočka PV ZPKO v Humennom nám oneskorene oznámila, že dňa 8.12.2010 zomrela vo veku 72 rokov MARTA SEČOVÁ. Posledná rozlúčka sa konala 10.12.2010 na cintoríne v Humennom.

**Ústredie a redakcia vyslovujú pozostalým
úprimnú sústrasť**

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Ondruška Štefan, Modra 8 €
Benca Róbert, Malacky 20 €
Peško Fridolín, Modra 3 €
Haverlíková Ľudmila, Nové Zámky 3 €
Zamoyska Denisa, Nové Zámky 3 €
Horný Ernest, Holíč 3 €
Horák Viliam, Bánovce nad Bebravou 3 €
Vdp. Beňuška Justín, Cífer 8 €
Mgr. Urbanová Iva, Brezno 13 €
Majerák František, Kláštor pod Znievom 3 €
Ponechal Ernest, Teplička nad Váhom 13 €

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Z á p i s n i c a

napísaná dňa 20. februára 1951 na nádvorí Krajskej súdnej väznice v Bratislave o výkone trestu smrti povrazom na odsúdených: Alberta Púčíka, Antonína Tunegy a Eduarda Tesára.

P r í t o m n í :

predseda senátu Dr. Favel Korbuly
zástupca Štát. prokuratúry Dr. František Omelka
zapisovateľ Ondřej Pelech
šeflekár MVNB Dr. Rudolf Bezák
za správu väznice por. Jozef Folák

O 4.20 hodín predseda senátu zisťuje, že k výkonu trestu sa všetci predvolaní dostavili, načo boli predvedení odsúdení.

Na to predseda senátu odsúdeným vyhlásil rozsudok Štátneho súdu čj. Or III 22/49, Najvyššieho súdu čj. To 243/49 a oznámenie, že žiadosti o milosť nebolo im vyhované.

Po tomto zástupca Štátnej prokuratúry určil poradie a odovzdal odsúdených popravčiemu k prevešeniu výkonu trestu, načo popravčí o 4.25 previedol výkon trestu na odsúdenom Eduardom Tesarom u ktorého prítomný úradný lekár konštatoval smrť o 4.39 hodín.

Na to bol späť predvedený odsúdený Antonín Tunega u ktorého výkon trest počal o 4.50 hodín. O 5.00 prítomný úr. lekár konštatoval smrť.

Na to bol späť predvedený odsúdený Albert Púčík u ktorého výkon trestu počal o 5.19 hodín. O 5.37 hodín po konštatovaní smrti úradným lekárom hlásil popravčí vykonanie trestu.

Zápisnica skončená a podpísaná o 5.40 hodín.

Zapisovateľ:

Pelech

prokurátor:

Omélka

predseda:

Korbuly

úradný lekár:

Bezák

veliteľ väznice:

Folák

1276a

Zápisnica o poprave A. Púčíka, A. Tunegu a E. Tesára.